

החטיבה לחינוך ולקהילה, המחלקה הפדגוגית

עיין ערך: ענווה

*תוכני הפעילות מיועדים לצורכי הדרכה והוראה בלבד, ואין לעשות בהם כל שימוש אחר מעבר לשימוש זה.

נפתח בסבב בין המשתתפים והמשתתפות:

משה רבנו ודוד המלך מתוארים לעיתים קרובות כמודלים לענווה. ענווה כתכונה נפשית אינה בהכרח צנעה או הצטנעות. אילו נשים ואנשים (מפורסמים או מוכרים לכם) ענווים לדעתכם?

"יש בעיה עם ענווה: היא עניין חמקמק כל כך, שכמעט בהגדרה לא ניתן לחוש בו. אין רגש כזה 'ענווה'. יש כעס, יש קנאה, יש שמחה, יש אהבה, אבל ענווה אינה רגש. אדם אינו יכול לזהות רגע מסוים ולומר: ברגע זה אני עניו. כי ענווה משמעותה שאדם אינו שם את עצמו במרכז, ואם אינך שם את עצמך במרכז, איך שמת לב לעצם העובדה שאינך שם את עצמך במרכז...? יש כאן סתירה לוגית מובנית..."

"למעשה, להגדיר אדם כעניו יכולה בעיקר הסביבה שלו, לא הוא. עניו הוא אדם שנותן למי שלידו את התחושה שהוא קיים וחשוב. דווקא מפני שהעניו אינו עושה מעצמו עניין, אנשים אחרים מרגישים שהוא באמת נותן להם מקום. בעניין הזה, התחושה של הזולת הרבה יותר אמינה מתחושתו של האדם עצמו את עצמו..."

"אנשים רבים משקיעים את האנרגיות שלהם בצניעות במקום בענווה, וזה לדעתי יותר מזיק ממועיל. אנשים עושים את זה בעיקר כי הענווה היא חמקמקה כל כך, וכשהיא נמצאת לא מרגישים אותה. כשרוצים להרגיש ענווים, לפעמים בורחים לצניעות, שהיא הרבה יותר מדידה וניכרת לעין – אבל זה לא תחליף".

יוחאי אורלן, בלוג "מילימילים"

שאלה לדיון ושיח:

- מהי ענווה על פי יוחאי אורלן?

אמר רבי שמחה בונים מִפְּשִׁסְחָה:

לכל אחד צריכים להיות שני כיסים, ובהם ישתמש כשיצטרך לכך. בכיס אחד יהיה כתוב – "בשבילי נברא העולם" (משנה, סנהדרין, פרק ד, משנה ה), ובכיס השני – "ואנכי עפר ואפר" (בראשית יח, כז). ועוד הוסיף: "הרבה טועים, ומשתמשים בכיס ההפוך מזה שהם צריכים לו."

שאלות לדיון ושיח:

- מהו לדעתכם האיזון הנכון בין ענווה וגאווה? האם גאווה היא בהכרח שלילית? מתי היא חשובה?
- האם יש דרך אחת נכונה ומוגדרת לשימוש בשני הכיסים או שיש מצבים שבהם כדאי להשתמש בכיס זה ובמצבים אחרים להשתמש בכיס האחר?

החטיבה לחינוך ולקהילה, המחלקה הפדגוגית

מתוך מחברתו של סמ"ר רונן לוברסקי ז"ל:

"אני, רונן לוברסקי, אדם בעל זכויות, דעות ורעיונות ששווים בערכם לאלה של כולם. יש לי הרבה מעלות ותכונות אופי החביבות עליי."

שאלות לדיון ושיח:

- מה הקשר בין השלמה עם התכונות שלך לבין ענווה?
- מה ההבדל בין ענווה לצניעות והצטנעות לפי רונן לוברסקי, ואיך זה מתקשר לדבריו של יוחאי אורלן?

"כל המידות כולן צריכות כוונה חוץ ממידת ענווה.
שכן ענווה, שיש עמה כוונה, שוב אין שמה ענווה".

רבי מנחם מנדל מקוצק

שאלות לדיון ושיח:

- מה לדעתכם מנסה רבי מנחם מנדל מקוצק לומר? האם אתם מתחברים לאמירה הזו?
- האם באמת כל המידות צריכות כוונה? איך כוונה באה לידי ביטוי במידות כמו אחריות, שאיפה למצוינות? האם גם ענווה באה לידי ביטוי במידות הללו?
- למה לדעתכם ענווה שיש עמה כוונה כבר איננה ענווה? האם אתם יכולים לתת דוגמאות לכך?

חשבו עם עצמכם:

כיצד בכוונתכם ליישם את ערך הענווה בחיי היום יום שלכם?
מוזמנים לכתוב לעצמכם או בקבוצה.